

Sygn. akt II UK 349/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Zakładu Usługowo-Produkcyjnego "H." – H. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanych: R. H. i M. R.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 maja 2011 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 czerwca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (organ rentowy) decyzją z dnia 8 lipca 2009 r. stwierdził, że Zakład Usługowo-Produkcyjny H. H. B. (odwołujący się) nie doliczył do wynagrodzenia R. H. oraz M. R. (zainteresowani), stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, należności w postaci diet i ryczałtu za noclegi, wypłaconych zainteresowanym w latach 2007-2008.

Odwołujący się zaskarżył powyższą decyzję odwołaniem w całości i wniósł o jej zmianę oraz ustalenie, że powyższe świadczenia nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 7 grudnia 2009 r., zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że przychód z tytułu naliczonych i wpłaconych przez odwołującego się diet oraz ryczałtów za noclegi nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości apelacją, zarzucając naruszenie § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 , Nr 161, poz. 1106 ze zm, dalej jako rozporządzenie) w związku z art. 77⁵ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r., Nr 21, poz. 94 ze zm.) oraz art. 233 k.p.c.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 22 czerwca 2010 r., zmienił zaskarżony wyrok w pkt I i II i oddalił odwołanie, a w pkt III zmienił zaskarżony wyrok i oddalił wniosek o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że istotę sporu stanowi obowiązek odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne pracowników zatrudnionych przez odwołującego się od przychodów z tytułu diet i ryczałtów za noclegi, wypłacanych im w spornym okresie. Odwołujący się podnosił, że sporne przychody wypłacane były zainteresowanym na pokrycie kosztów podróży służbowej. Organ rentowy uznał z kolei, że sporne przychody stanowią przychód z tytułu wynagrodzenia ze stosunku pracy. Rozstrzygając powyższy spór Sąd Apelacyjny odwołał się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 r., sygn. akt II PZP 11/08,

zgodnie z którą przepis art. 77⁵ § 1 k.p.c. odnosi się jedynie do wyjazdów o charakterze incydentalnym wobec pracy umówionej i wykonywanej zwykle w ramach stosunku pracy. Dlatego nie można uznać pracowników zatrudnionych w charakterze kierowców, wykonujących pracę w warunkach stałego przemieszczania się, za pracowników w przypadku których podróż ma charakter wyjątkowy. Dlatego uznał, że Sąd pierwszej instancji błędnie zakwalifikował zainteresowanych jako pracowników nie będących pracownikami mobilnymi na tej podstawie, że ich wyjazdy do Niemiec stanowiły jedynie niewielką część zadań wykonywanych na podstawie zawartych umów o pracę. Do zakresu obowiązków zainteresowanych należał bowiem przejazd do Hannoveru i z powrotem jeden raz w tygodniu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego z powyższego wynika, że zainteresowani pracownicy byli zobowiązani stale przemieszczać się na określonej trasie. Wyjeżdżając za granicę w charakterze kierowcy świadczyli pracę na rzecz pracodawcy, wynikającą z zakresu stałych obowiązków określonych w umowach o pracę. Natomiast postępowanie dowodowe wykazało, że praca taka była faktycznie świadczona przez zainteresowanych.

Odwołujący się zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości skargą kasacyjną. Wnoszą o uchylenie zaskarżonego wyroku, odwołujący się podniósł zarzut naruszenia przepisu art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. 2004, Nr 92, po. 879 ze zm., dalej jako ustawa o czasie pracy kierowców) poprzez jego niezastosowanie. Zgodnie z powołanym przepisem, kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem zadania służbowego. Za podróż służbową uważa się zaś każde zadanie polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy, przewozu drogowego lub wyjazdu poza miejscowość stanowiącą siedzibę pracodawcy (art. 2 pkt 7 ustawy). Przepisy art. 21a oraz art. 2 pkt 7 zostały dodane do ustawy o czasie pracy kierowców na podstawie ustawy z 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 246, dalej jako ustawa nowelizująca).

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się jest zasadna.

Na mocy ustawy nowelizującej do ustawy o czasie pracy kierowców dodano art. 2 pkt 7 oraz art. 21a. Zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców, pod pojęciem podróży służbowej należy rozumieć każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu na polecenie pracodawcy przewozu drogowego lub wyjazdu poza miejscowość stanowiącą siedzibę pracodawcy. Natomiast według art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

Z uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej wynika jednoznacznie, że wprowadzone zmiany (w zakresie art. 2 pkt 7 oraz art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców) miały na celu ukształtowanie zasad wypłacania pracownikom wykonującym pracę kierowców świadczeń przysługujących innym pracownikom z tytułu podróży służbowej w sposób szczególny w porównaniu do zasad ogólnych, na których opierała się uchwała SN z 19 listopada 2008 r., sygn. akt II PZP 11/08. Intencją ustawodawcy było takie doprecyzowanie definicji podróży służbowej pracownika zatrudnionego na stanowisku kierowcy, by w przypadku każdego – w ramach wykonywania polecenia pracodawcy - wyjazdu poza miejscowość będącą siedzibą pracodawcy, pracownikowi temu przysługiwały świadczenia z tytułu podróży służbowej wypłacane pracownikom zatrudnionym na innych stanowiskach.

Z przepisów art. 21a oraz art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców wynika, że w przypadku kierowców obowiązuje autonomiczna względem art. 77⁵ k.p. definicja podróży służbowej oraz że kierowcy przysługują określone środki pieniężne, służące pokryciu kosztów, jakie ponosi on w związku z wykonania zleconego mu zadania służbowego. W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy oznacza to, że należności wypłacane zainteresowanemu przez odwołującego się w związku z wykonywaniem przez nich podróży do i z Hannoveru należy kwalifikować jako diety i inne należności z tytułu podróży służbowej, które stosownie do § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.)

nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Z tego powodu rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego jest wadliwe.

Do rozważanie pozostaje jedynie, czy Sąd drugiej instancji zobowiązany był zastosować w stanie faktycznym sprawy przepisy art. 2 pkt 7 oraz art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców. Przepisy te weszły w życie w dniu 3 kwietnia 2010 r., a zatem przed wydaniem zaskarżonego wyroku. Zgodnie z art. 7 ustawy nowelizującej „w sprawach administracyjnych, postępowań podatkowych, o wykroczenia, karnych lub w karnych skarbowych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, prowadzonych w związku z przepisem art. 77⁵ § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.), stosuje się przepis art. 21a ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”. Z przepisu tego wynika zasada działania nowej ustawy, aczkolwiek tylko w odniesieniu do postępowań wymienionych w tym przepisie. Przepis art. 7 ustawy nowelizującej nie stoi jednak na przeszkodzie zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny art. 21a w związku z art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców z uwagi na treść art. 316 k.p.c. Ponadto, wykładnia art. 7 ustawy nowelizującej, która prowadziłaby do nałożenia obowiązku stosowania art. 21a w związku z art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców tylko przez organ rentowy, a wykluczyłaby możliwość zastosowania nowych przepisów na etapie sądowego postępowania odwoławczego byłaby konstytucyjnie wątpliwa. Jest bowiem nie do pogodzenia z zasadą równego traktowania płatników składek oraz jasno wyrażonym w toku procesu legislacyjnego zamiarem ustawodawcy, za jaki należy uznać wyłączenie z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne świadczeń wypłacanych pracownikom znajdującym się w takiej sytuacji, jak zainteresowani w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.